

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYVÁRMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA

Az »Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylet« hivatalos közlönye.

Előfizetési ára: Egész évre 10 K. Negyedévre 2-50 K. Tanítóknak, jegyzőknek 8 K.
Egy szám ára 20 fillér.

Az »Udvarhelyvármegyei Jegyzői Egylet« hivatalos közlönye.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Kossuth-utca 14 sz. — Megjelenik minden vasárnap
Nyilttér soronként 80 fillér.

Nyugalom és bizalom.

Olyan győzelmek, mint a melyet a mazi tavaznál Hindenburg, a Kárpátokban és Bukovinában a mi seregeink arattak az orosz seregen, még husz évvel ezelőtt eldöntötték volna a háboru sorsát. De a mai háborunak egészen más természete van, mert nem száz- ezrek, hanem milliók harcolnak s mert nem a hadseregek, hanem a népek vívják a há- borut, a mikor egy néhány százezer főből álló hadseregnek veresége még nem légyeges legyőztetés, hanem csak kellemetlen meglepe- tés a legyőzöttre, a mi újabb erő kifejtést nem tesz lehetetlenné, hanem inkább újabb és kétségbeesettebb erőfeszítésre sarkal.

Kétségtelen, a legyőzött az lesz, a ki- nek hamarabb fogy el az emberanyaga, ha- marabb merülnek ki otthoni segítőforrásai, hamarabb fogy el a municziója s hamarabb jutnak polgárai abba a lehetetlen helyzetbe, hogy napi szükségleteiket sem tudván fedezni, a hadsereget sem tudják ruhával, élelemmel és hadiszerrel többé ellátni. Nem egy-egy hadseregnek kell itt összeroppanni, hanem az egész nemzetnek, hogy az egyik fél a má- sikkal szemben a küzdelem hiábavalóságát belátva, föladja a harcot s megvallva le- győztetését, kérje a békét.

Német szövetségesünkkel együtt a nagy harcztér két szélső szárnyán nyert fényes győzelmünk ezért nem juttatott minket még ma sem abba a helyzetbe, hogy a háboru gyors befejezését remélhessük. Az orosz még áll az egész középvonalon, a délnyugati sar- kon még támad, hogy áttörje vonalunkat, sőt a két szárnyon is újra képes megint föl- venni a harcot s akként folytatni a hábo- rut, mintha ki sem kapott volna, hogy el- hitesse velünk, hogy vele nem birunk, akár- milyen fényes győzelmet aratunk is egyes seregeink.

Ez a helyzet, a háborunak ez a folyto- nos megújulása, a harcnak ez a szakadatlan folytatása teszi a modern háborut oly nyo- masztóvá, oly végnélkülivé, oly késhegyig menő küzdelemmé, hogy ma, a háboru ki- lenczedik hónapjában sem tudja senki még csak megközelítően sem megmondani, hogy mikor lehet vége ennek az ember- és vagyon- pusztító háborunak.

El kell tehát készülnünk arra, hogy még hosszú ideig fog tartani a háboru, azaz hogy még sok vért kell ontanunk; még hosszú ideig kell az iparnak is, a mezőgaz- daságnak is nélkülöznie a munkászekek száz- ezreit; a gazdasági életnek a rendes forgal- mat és a jó és gyors közlekedést; még sok aggodalom fogja gyötörni az apákat, sok

könnyet fognak hullatni az anyák, a hitve- sek és az árvák, a míg ismét a béke áldá- sait élvezhetjük. Hiszen az orosz csak egy pár hónapja vetette erejét a Kárpátokra és igyekszik komolyan arra, hogy szent hazánk területét birtokába kerítve, a monarchiát leg- nagyobb segítő-forrásától foszthassa meg. Eddig még mondhatták azok, a kik nem lát- ják a jövő eshetőségeit, hogy a magyar vér nem a hon védelmében folyik. De ma már ezeknek is látniuk kell, hogy ebben a hábo- ruban a magyar katona a hazáját védi a kárpáti harcokban s ha nem győz a gali- cziai lejtőn, Árpád szerzeményében az orosz lesz az ur. Ez a tudat hatja át most har- czoló katonáinkat s kell, hogy ez a tudat hassa át azokat is, kik itthon maradtak.

Ezzel a még mindig kritikus helyzettel ma mindenki tisztában van, mert a Höfer- féle hivatalos jelentés a Kárpátokban még mindig csak kemény harcokról s nem fényes győzelmekről számol be; s bármennyire érezze is az ország lakossága a háboru súlyos ter- hét, a munkáskéz hiányát, az élelmiszerek- ben a szükségét és a nyomasztó drágaságot: még sem hallunk kétségbeesett sopánkodást, nem látunk nyugtalan izgatottságot. Ennek a nyugalomnak az oka azonban nem a közöny, hanem az eddigi tapasztalatok árán szerzett rendületlen bizalom hadseregünk, honvédsé- günk vitézségében, a magyar nemzet teher- bíró képességében, katonáink kitartásában és harci bátorságában, tisztjeink kötelesség- tudásában, közigazgatásunk lelkiismeretessé- gében és munkabírásában, kormányunk ener- giájában, német szövetségesünk hűségében és nemzeti nagyságában rejlő erejében és a Hindenburg tábornagy hadvezéri lángelmé- jében.

A társadalomnak ez a győzelemittas, örömmámorra nem hajlandó, de mély bizal- mon alapuló méltóságteljes nyugalma pedig nem kevésbé záloga a végső győzelemnek, mint a hadsereg vitézsége, mint a hadvezé- rek sztratégiai tudománya és katonai láng- elméje. Mert hiszen csak ez a nyugalom ké- pes biztosítani a belső békét, a gazdasági életnek a nehéz viszonyok közt is rendes menetét, a megfogyott erővel működő köz- igazgatási szervezetnek pontos működését, az országon belül a tömegnyomor enyhítését, a járványok korlátozását, a közlekedésnek és forgalomnak folytonosságát, a hadseregeknek ellátását és állandó kiegészítését.

Ezt a bizalmat ápolni, nem pedig ko- holt sikerekkel aaptalan, vérmes reményeket támasztani, a hazai sajtó föladata. És a mi- kor ezt kijelentjük, csak örömmel konstatál- hatjuk, hogy most, a mikor egyfelől a kemény harcok folynak, melyeknek eredményét még nem tudhatjuk, másfelől pedig fényes győ-

zelmek hire érkezik, a társadalom megőrzi a maga hidegvérét, mert ebben a hideg vérben nem csekély zálogát látjuk társadalmunk jó- zan ítélőképességének s a végső sikernek.

Az új hadi kölcsön.

A legközelebb kibocsájtandó 2 ik hadi köl- csön jegyzés ügyében Udvarhelymegyében megin- dult mozgalom eredményteljesnek mutatkozik.

Az oklándi főszolgabíró ugyanis a főispánhoz már be is küldötte a járásából hadi kölcsön jegy- zésre jelentkezők névjegyzékét, 252.000 korona előjegyzéssel, Lövéte község 2000 korona, és a szentkeresztbányai vasgyár munkásai társládája 2000 korona előjegyzést pedig telephonon közvet- lenül jelentett be. A parajdi járásból eddig már 30.500 K. jegyzésről érkezik hír.

Molnár Aladár áll. isk. tanító a ki Árvát- falván 1000 kor. előjegyzést gyűjtött. Dr. Mátéffy Domokos kir. pénzügyigazgató ivén 19.550 kor.; az alispáni hivatal személyzete ivén 1050 korona jegyzés történt stb.

Hadifoglyok közmunkák végzésére

A földmívelésügyi minisztertől igen jelentős rendelet érkezett Udvarhelymegye alispánjához. A miniszterium határozata folytán ugyanis hadi- foglyokat fognak köz- és mezői munkák végzésére kiadni, ha a községek, városok azt kérelmezik.

Egyes birtokosoknak, akik legalább 200 hadi- foglyot óhajtanak saját gazdaságukban alkalmazni, az illetékes főispán utján kell a kérvényt a hon- védelmi miniszteriumhoz czimezve a Hadfelügyeleti bizottsághoz beadni.

Abból a czélból, hogy a gazdasági munkák elvégzése a közép és kisbirtokosok gazdaságaiban is a lehetőséghez képest biztosítható, a hadi- foglyoknak a nagyobb gazdaságok részére 200-as csoportokban leendő engedélyezésén kívül a hadügy- miniszter a vele eziránt folytatott tárgyalások eredményeképp hozzájárult ahhoz, hogy a hadi- foglyok községek és városok részére is rendelkezésre bocsáttassanak és ilyképen a község, illetve város szavatossága mellett a hadifoglyok oly gazda- ságokban is alkalmazást nyerhessenek, ahol a gaz- dasági munkák elvégzésére csakis kisebb munka- erőre van szükség.

A községeknek (városoknak) a hadifoglyok igénybevétele, illetve kiutalása iránti kérvényei ugy terjesztendők fel a földmívelésügyi miniszter- hez, hogy a kérvények minden hónap 5. 15. illetve 25-ig beérkezzenek.

A községnek (városnak) rendelkezésre bocsát- ható foglyok száma 30 nál kisebb nem lehet. Min- den fogolycsapatot a létszám 10%-ának megfelelő katonai felügyelő személyzet kíséri, tehát legalább 1 altiszt és 2 közlegény. Ez a felügyelő személy- zet csakis a katonai rend fentartására hivatott, a megbízható őrzésről és különösen a szükséges éjjeli őrkörről a község tartozik gondoskodni.

A hadifoglyok a többi gazdasági munkástól és cselédétől elkülönítve szállásolandók el. A ren- delkezésre bocsátott hadifoglyokat gazdasági munka teljesítésére az egyes birtokosokhoz a község utalja ki; a kiutalásnak — amennyire a körülmények

megengedik — lehetőleg úgy kell történnie, hogy az egész csapat a birtokosoknál egymásután végezze el a gazdasági munkákat, nem pedig csoportokra felosztva.

A hadifolyók igénybevételeért munkabér (nap-szám, zsold stb.) címen a hadvezetőségnek semmit sem kell fizetni.

A halál árnyékában.

A Kárpátokból írják:

— Rasztol az ezred. A kommandáns egy vén rothadt padon ül, egy vén, rothadt galicziai ház előtt. Ott ül sárosan és gyűrötten, kezében a Karte és parancsot ad. A parancsot egy zászlós veszi. Egy egészen fiatal zászlós, egészen vézna és cvikkert visel a orrán.

— Kote 686 — mondja az ezredes, — jawohl — mondja a zászlós és megindul elől, mint Spitze. Megy a Kote 686-ra, a mi tul van a vizen és tul van a hegyeken. A mig az ezredes a Kartét böködi, a zászlós csak bólongat és oda se néz. Elvégre az ilyesmi mégse illik. Egy cvikkeres zászlós, a ki civilizben praktikáns, még se állhat bele a szájába egy igazi ezredesnek. Kote 686 és jawohl, így van ez rendén.

Jó darabon együtt koczogok a zászlóssal, aztán lemaradok utolsónak, majd északnak fordulok, a topolyafák felé. A zászlós utánam kiabál, hi, biztat, hogy maradjak még vele egy kicsit. Nemet integetek sapkámval a fák mögül és már csak toredzetten hallok a kiáltozását. Kedvesen, németesen, gerlésen dudol felém a hangja: es wird herrlich... Komme mit... Aztán már csak fátyolosan, szinte alig: unerhört... bestimmt... also...

— Also nein — kiáltom bele a messzi-ségbe és sietve ereszkedem alá a völgybe. Ott népfelkelők fekszenek az árokban. Öreg csontok, különözös bajszu magyarok, az én vidékemről valók.

Leparolázunk egymással a topolyafák szélén, a miknek kergét összeharapdálta, marta a háború és egy szökefejű, hosszú szál, halinacsizmás kapitánnyal belémásztunk a fedezékbe.

— Dominopartie antreten — adja ki a szigorú parancsot a kapitány és lassankint benépesedik a vakondturás. Jön egy hadnagy, a ki keskeny és barna és jön egy kadét, a ki széles, szöke és szuszog. Aztán rakjuk és keverjük a keshedt csontlapokat és szívjuk az eráris cigarettát. Mindezek tetején hadiviccsekkal nyomorgatjuk egymást. Még mindig reggel van, de azért már az ebédén töprengünk. És egyszer csak valahonnan megdördül egy elrejtett orosz ütég. Sirva, sziszegve huz el fölöttünk a magja és mögöttünk pukkan. Egymásra dőlünk, mint a kártyalapok, a földbe turjak a fejünk. A második lövés már a orrunk előtt csap le. Ezerfelé spriccel a föld és a dominofigurák a levegőben repdesnek. A kövér kadét nagyot ordít és neki támaszkodik a vakondturásnak. A hosszú hadnagy feláll. Egészen nyugodtan áll fel, az oldalát babrálja és hideg, jelentő hangon mondja:

— Kapitány ur, én már megkaptam a magamét. És összeszorítja vékonyán a bluzát.

— Kutjabaj — mondja a kapitány és nehezen forog a nyelve. Menj csak hátra és ne félj, mert nem lesz veszélyes a seb. Kutjabaj.

— Jawohl — mondja a hadnagy és kezét szorít a kapitánnyal. A kadétnak is nyújtja a kezét. Az rábámul. Furcsán és értelmetlenül bámul. A kezét nézi. Nem mozognak az ujjai és nem mozog a karja.

— Unglaublich — hebegi és abban a pilanatban végigsordul a vér a kezefején.

— Also ich bin auch reisefertig — mondja és ő is feláll. Az arcza sápadt és vértelen. Fakó. Nekidől a vakondturásnak és az egyik kezével meglobálja a másikat...

— Also schnell, schnell — kiabálja a kapitány és ő is kilódul a fedezékből és sietve csuszik előre.

Most újra dördül, a kapitány előre kapar, belebukdcsol a rajvonalba, mi hárman hátrafelé megyünk.

— Lehasalni — kiáltom. — Lehasalni, mert megkezdődött a puskatüz és egyik se hallgat rám. Egyik se néz hátra, egyik se törődik velem és nem törődik a tüzeléssel. Révedező láb-bal, egyenes derékkel sietnek tova, mintha már semmi közük se lenne a háborúhoz, a halálhoz.

Aztán így megyünk. Ők sietve elül, én a fejemet lehuzva, ugrálva, sárba henteregve, négykézláb utánuk. Tul a topolyafákon hirtelen megáll a hadnagy. Egy kezével a derekát szorítja, a másikkal egy lelógó ágba kapaszkodik. Visszanéznek; mögöttem fehér füstök gomolyognak, kat-

tog, pattog és dübörög minden. És a dübörgésből, zajból rekedten hörög ki a kiáltás:

— Szanitécz-patrull!

Keresztülvergődöm az árkon, ott vagyok a sebesült hadnagy mellett. Nehezen lélegzik, mindkét szeme csukott és ritkás, habos vér szivárog a száján.

A messziben emberek mozognak. Teli torokkal kiáltok:

— Hej, szanitécz patrull, Offiziere!

Háromszor-négyszer kiáltok, de már az első kiáltásra megmozdulnak a messzi emberek és bukducsolva rohannak előre. A sebesült hadnagy a karjukba zuhan. És ott a fa alatt egy-kettőre feltépik a zubbonyát. Egy kis alvadt vér bugyának elő a derékkötésből és egy apró kis lyuk piroslik a baloldali legelső borda alatt. A kadétnak tulnan a gödör szélén drótoztatják össze a vállát. Az időzítő csavar csapott a kulcs-csontjába.

Mire beérjük, már rajta a hevenyészett kötés. Ócska, sáros köpenye féloldalt a vállán.

— Cigarettát, — mondja a kadét.

— Messzi még a Hilfsplatz? — kérdi rekedten a hadnagy.

— Háromszáz lépésnyire a mélyedésben, — feleli az őrvezető.

Aztán újra megyünk. A kadét elől és cigarettázik, jóval mögöttem a hadnagy és ketten is támogatják.

— Nagy fájdalmaid vannak? — kérdezem.

— Nincsenek, — mondja. És kis várakozás után hozzám fordul:

Vetőmag mozgósítás Erdélyben.

— Koós min. tanácsos nyilatkozata. —

A földmivelésügyi miniszter képviselője *Koós Mihály* miniszteri tanácsos, az erdélyi kirendeltség vezetője, a földmivelésügyi kormány jelenlegi erdélyi akciójáról lapunk részére ezeket mondotta:

— Kétféle feladatunk van. Elsősorban a mai rendkívüli nehéz élelmezési viszonyok mellett az erdélyi vidékek életszükségleteinek ellátása. A mi eddig a kereskedelem feladata volt: az élelmezési szükségletek vándoroltatása, kivitel, a hol több van a bevitelre szoruló vidékekre, — ezt teljesíti most a miniszteri kirendeltség. Magyarországból és Erdély termelő helyeiről eszközlik a szükségletek fedezését Erdély keveset termő vidékei számára. Ez most nem lehet másképpen, a kormány kénytelen csakis kormányzati uton ezt a kereskedelemnek szánt feladatot lebonyolítani. Mintegy monopoliuma lett ez a kormánynak, mely azonban a jelenlegi viszonyok mellett igen áldásosan hat, mert egyik felől gátat vet a kereskedelem tulkapásainak, az árak hallatlan felcsigázásának, a mi okvetlenül bekövetkezett volna, másrészt gátat vet a lefoglalások által a legveszélyesebbnek: a spekulációnak, melyet a szabad kereskedelem most még inkább kihasznált volna és ez által nagy kvantumokat a szükségletek kielégítése elől a baj óriási megnövesztése mellett elvont volna. Különben sem teljesithette volna a kereskedelem a közvetítést, mert hiszen úgy is tudjuk, hogy Erdély kereskedelmi uton való ellátása béke időben is igen nehézkes, és különösen most, midőn nagyon sok kereskedő falvakból, városokból katonának ment, a ki pedig otthon maradt, azt a háború folyamán beállott hitelhiány legtöbbnyire ugyanis megbénította volna a közvetítés lehetőségében.

— A legelőtöbb szükségleteket kielégítettük és e munkánk folytán most már nem fordulhat elő, hogy a népesség élelmezése akadályokba ütközzék. A mit az emberek felkaptak, hogy néhol inség van és például a havasi ember a legsilányabb módon él — ez egyáltalán nem felel meg a valóságnak. A havasi lakó, ki javai egyrésztének eladásával mondhatni meggazdagodott, — de a szegénye is, — el van látva élelemmel és minden gondoskodás megtörtént érdekeik védelmében.

— Másik feladatunk, hogy minél kevesebb föld maradjon bevetetlenül. Ezen célból különböző vetőmagvakból 45 ezer métermázsaa lett a gazdaközönség rendelkezésére bocsátva. A hiányzó munkaerő nehezíti a termést. Az ország érdeke azonban, hogy minden föld megművelve legyen. Azért a földmives asszonyoknak kellene, hogy ke-

— Vajjon küldött-e husvétra pakkot az édesanyám?

— Bizonyosan küldött, — mondom.

— Persze, hogy küldött, — mondja és mosolyogni próbál. Az arcza egészen hamuszürke és köhint. Köhint és köp. Ritkás habos vért köp meredten néz a szemembe:

— Te, ugy-e odalent már mindenki tavaszi ruhában jár?

— Igenis, — felelem.

— Pestre szeretnék kerülni. Gondolod, hogy odavisznek?

— Hogyne, hogyne — mondom és hirtelen megtámasztom a hátát, hogy hátra ne essen.

Hosszu percekig botorkálunk így szótalan. A nap már jó magasan jár. Tőlünk balra egy gyümölcsösben szarka billeg az ágon és ránk rikácsol. A kadét cigarettájának füstje apró csomókban kavarg és az orrunkba verődik.

A hadnagy újra köhög. Egészen sápadt. Csukott, akaratos és hallgatag a szája. Az orrából világos vérerecske szivárog lefelé. A szeme görcsösen, irigyen tapad az előttünk cigarettázó zászlósra.

— Te — mondja és az egész teste reszket. — Te, egy nagy kérésem van hozzád.

— Parancsolj velem.

— Légy szíves, gyujts rá egy cigarettára és ha közel leszünk a kötözőhelyhez, légy szíves és dugd be a számba... Ugy-e, megteszed?

— Hogyne. Szívesen — mondom és reszkető kézzel kezdem keresgélni a gyufát. P. L.

zükbe vegyék a munkát, a mit különben máskor is végeznek és nem volna szabad segélypénzükhöz élőködni, a mit katonaférjük után kapnak, mert előállhat az az eset, hogy a harczból hazajövőök üresen fogják találni a gabonataratót, — és eltekintve a megszűnő segélytől, — nevezett esetben még pénzért sem fognak kenyeret kapni. Ez a kérdés igen fontos és hogy ez sikeres megoldást találjon, nyomtatékosan kell felhívni a társadalom minden rétegét, mely több-kevesebb befolyással van a népre, hogy ezt a végzetes eshetőséget a belőle származható összes következményekkel együtt a néppel megértesse. Nemcsak az ország kérdése ez, hanem még inkább a saját maguké. Már tétettek lépések ebben az ügyben, de úgy látszik, nem vezetett kellő eredményre, a kiknek szól, még huzódognak legszentebb kötelességeik teljesítésétől. Ezért mindenki, szolgabíró, pap, jegyző, tanító és mindenféle hatóság ragadja lelkesen a buzditó szót ajkára, serkentsen tette és semmiféle módszert el ne hagyjon, mely legelőtöbb életfeltételeink eredményét előmozdítani képes.

A rokkantak javára.

— Füsttelen nap szombaton és vasárnap. —

Székelyudvarhelyen ma, szombaton és holnap, vasárnap, a főváros és az összes vidéki városok mintájára füsttelen napot rendeznek, melynek jóvédelme a háború rokkantjait illeti.

A háború diadalénekébe diaszonáns hangok vegyülnek: a sebesültek jajgatnak, az özvegyek zokognak és a rokkantak panaszkodnak. A vért beissza a szomjas föld, de a nyomort és szenvedélyt nekünk kell megszüntetni.

A kultúra két szervezetet adott az emberiségnek, hogy az élet terhet a közösség erőegyesítésével megoszthassa. Az állam és a társadalom szervezetét. Erre a két szervezetre szakad minden probléma, amelyet a háború felidéz. Ennek a két szervezetnek kell minden kérdést megoldani, minden zavaró motivumot elrendezni. Az államot létének megvédelmezése foglalja el, de a társadalmi szervezet megkezdte a bonyodalmakat elrendező munkáját.

Az állam és a társadalom jövőjét ez idő szerint a legsúlyosabban terheli a rokkant ügy. Azoknak hőskönni a dolga, akik a hazáért, az államért, a társadalomért küzdve, megrokkantak munkaképtelenné lettek.

Az Augusztai-egyesület indította meg az országos mozgalmat a nagycél elérésére, s az ő felkérése folytán alakította meg a városi tanács részéről *Soó Domokos* tanácsos azt bizottságot, mely a kedves eszmét Székelyudvarhelyen valóra

váltja. A csütörtökön délután megalakult bizottság ugyanis ma, szombaton és holnap vasárnap megrendezi a füsttelen napot, melynek célja az, hogy ezen a napon ne dohányozzék senki, hanem azt az összeget, amelyet naponta dohányzásra költ, adja a rokkant alapnak. Aki pedig egy napra sem tud lemondani szenvedelméről, dohányozzék, de a rokkantakért. Fizessen füst-adót. Az Agusztal-
alap 20, 50 filléres, 1, 2, 5 és 10 koronás füst-adó passe-partout bocsájt ki erre a célra. Természetesen a nem dohányzók még inkább meghozhatják a szent célra áldozataikat. E célra az utcák szegletére és a templomok bejárataihoz urnák lesznek felállítva, hol kedves jólelkű hölgyek fogják a jelvényeket árusítani.

Nincsen kétségünk Székelyudvarhely nemese-
sen érző közönsége méltó módon fogja kivenni részét az áldozatkésztségekben.

HIREK.

Székelyudvarhely, május 2.

Soó László temetése.

A legimpozánsabb részvétellel temettük el április 30-án, pénteken délután 5 órakor Soó Lászlót, a ki november 20-án Klekoti mellett Orosz-Lengyelországban hősi halált halt s a ki nek idegenben elhantolt holttestét a szülői szeretet hazahozatta, hogy elhunyt testvérei mellett itthon pihenessen.

A hős katona temetésére a katonaságon kívül rang- és vallás különbség nélkül kivonult a város és környék egész társadalma. Koszoru és virágerdő borította a koporsót és a tetemkocsit s mikor a gyászmenet a vasuti állomásról a katonazene hangjai mellett lassu lépésben elindult, s a Bethlen-utcán végeláthatatlan sorban kibontakozhatott, csak akkor tudtuk megérni azt a nagy szeretetet és tiszteletet, mely az elhunytat és gyászoló szüleit egyaránt átkarolta.

A menetet, melynek élén zászlók alatt a kollegium és kath. főgimnázium ifjusága haladt, óriási tömeg várta a temető felé vezető serpentin s mire a koporsó felért, a gyászoló közönség a temetőben már minden talpalatnyi helyet elfoglalt.

A fájdalomtól elcsukló hangon kezdte meg Pál István apát kanonok a gyászszertartást, a melynek befejeztével Szemlér Ferencz főgimn. tanár lépett a sirhoz s a következő beszéddel bucsuzott el a város társadalma nevében az elhunytól:

A gyász fenséges szomorúsága s a fájdalom szívet szorító könnyzápóra között hódolat, dicséret, koszoru is illeti a hőst, a ki a háboru e szörnyűségek napjaiban nemzete szabadságáért és nagyságáért egy ifju erőből duzzadó életet adott oda áldozatul a csatatéren. Szüleiddel, testvéreiddel, rokonsáddal együtt ilyen érzelmekkel áll a város egész társadalma a te frissen megásott sírod körül is messze idegenből örökös némaságodban is diadalmasan hazatért hős katonánk — Soó László.

És emlékezünk... Hónapokkal ezelőtt a haza és király első hívó szavára a szülői meleg szeretet csókjaival homlokodon, virágos kedvvel, a nagy lemondások és nagy áldozatok férfias érzéseivel mentél el a csatatérre, a hol fegyver-ropogásban, ágyuk bömbölésében, sok nélkülözés s a hőskörmé ólálkodó halál ezer veszedelme között szívedet vigasztaltál, fájdalmaidat enyítettél és sebeidet gyógyítottál a felebaráti szeretetnek azzal a Krisztusi önzetlenségével, a melyet az utolsó lehelletig híven megbecsült szent örökségképpen vittél magadál a szülői házból és iskolád falai közül.

Mert orvosnak készültél. Isten adta talentumaiddal az evangélium irgalmas szamaritanusaképpen egy hosszú életet át vigasztalója, gyógyítója akartál lenni beteg sanyalódó embertársaidnak. És mi, a te volt tanáraid egyre fokozódó örömmel éveken át néztük, miként izzik és aczélosodik fejlődő lelked a tudás, a szorgalom és céltudatos akarat jellemzőkő kohójában s mikor ezt a komoly és szent munkára fegyverkező lelket rábíztad az édesapától és édesanyától öröklött meggyőződéses hitnek szárnyaira, hogy az erkölcsi szűlés és a pipogya hétköznapiaság mo-
csaras szakadéka felől az szabadon szárnyalhason: akkor úgy álltál előttünk, mint egy virágteher alatt roskadozó fa, a mely csak nemes gyümölcsökkel ígérkezett a jövőnek.

Ezt a fát tépte meg s döntötte ki a háboru gyilkos vihára gyökereitől és virágostól...

És most, mikor a szülői szeretet szárnyán örökös

némasággal a messze idegenből haza jöttél, hogy megfáradt testedet a haza megszentelt földjének ölelő karjai ringassák el csendes álomra a feltámadásig, most én szeretnék, ha csak egy pár percre fölébreszteni és megmutatni, hogy ime nézzed, leartattuk a fakadó tavasznak minden virágát és csillogó gyémántuak rájuk tettük sűrűn omló könnyeinket, hogy lássad, mennyire szeretünk és megbecsülünk...

Az örökkévalóság diadalmainak utja ez — Soó László. És bizony mondom: élhetél, küzdhetél volna a legnemesebb önzetlenséggel az emberek között hosszú éveken át, de ennyi tiszta szeretetet, ennyi minden emberi gyarlóságtól és irigységtől ment őszinte megbecsülést sohasem arathattál volna.

Virágok és könnyek! Ez a mi hódolatunk, ez a mi elismerésünk azért a példaadó, rendíthetetlen székely hazaszeretetért, a melynek áldozati tüzeben életedet a haza és mindnyájunk üdvéért annyi nemes elszántsággal odaadtad.

És ha majd ezek a virágok elhervadnak s ha az érted hulló könnyek is lassan-lassan felszáradnak, akkor elindul győzedelmes útjára az emlékezés, a mely porladó márvány helyett hálás szívekben állít soha el nem muló emléket azoknak, a kik honszerelmüket csaták tüzeiben életükkel, vérükkel pecsételték. És elindul útjára a hit, az édesapádtól és édesanyádtól öröklött rendületle nhit. És ez a te erős hited megdicsőült lelkedet át az enyhület és vigasztalások balsamát fogja a megtört szülők szívébe csepegtetni, hogy Isten akaratán megnyugodva szent büszkeséggel viseljék nehéz keresztjüket, hogy aztán a biztosan hitt feltámadásban téged újra boldogan átkarolhassanak.

Enek a feltámadásnak reményében bucsuzunk el tőled — Soó László. Legyen a haza szentelt földjében pihenésed csendes s a meghozott nagyszerű áldozatért adja meg neked a hősök és vértanúk Istene az örök nyugalmat!

Utána dr. Gáál Alajos katonai segédorvos mondott még a kartársak nevében egy könnyekig megható rövid „Isten hozzád“ ot a hős bajtársnak, akivel együtt küzdött a harctéren, mire a koporsót a sirba bocsátották s a gyászoló közönség lassan szerteoszlott.

Köszönet nyilvánítás. Azért az őszinte meleg részvételért, mely úgy a katonaság mint az egész város társadalma részéről felejtethetlen jó fiunk temetésénél az elhunyt iránt megnyilvánult s mélyen érzett fájdalunkat enyhíteni igyekezett, fogadj a katonaság és társadalom minden egyes tagja ezuton kifejezett hálás köszönetünket. Soó Gáspár és családja.

A társadalom áldozatkésztsége. A háboru szörnyűségek áldozatainak: megvakult katonáink részére a déli harctérről e héten 60 K adományt vettünk. Az ellenséges határon álló derék harcossaink alkalmat találtak arra, hogy a maguk körében a háboruban nagy kincsüket: szemük világát veszített bajtársaik részére gyűjtést rendezzenek s annak eredményét hozzánk juttatták el, hogy azt „Az Est“ által megindított gyűjtéshez adjuk. A gyűjtést Dr. Ferenczy Béla székelyudvarhelyi rendőrkapitány, a 62. II. menetzászlóalj egyik századparancsnokának százada rendezte, s a 60 K-ás eredményhez adományaikkal hozzájárultak: Dr. Ferenczy Béla, Róbert és Kőváry kadettek, Rend őrmester, Szőke szakaszvezető, Kása önkéntes, Schwarzberger Manó, Diamandstein káplárok és a legénység. Lélekfelemelő, hogy katonáink amíg az ellenséggel farkasszemet néznek, bizonyosságot tesznek róla, hogy a harczmezén is nyílik a rózsa és vannak nemesen érző, gondolkodó emberek, akik az áldozatkésztség minden terén hatásos példát mutatnak az itthonlevőknek. Az adományt hálás köszönettel nyugtázzuk, s azt az általunk beindított gyűjtéshez csatoljuk és azzal egyszerre fogjuk Az Est-hez beküldeni.

E héten ugyancsak katonáktól vettünk 15 K-t. Az V.-ik ágyus ezred huszszerezési kezelősége juttatta ezen összeget *Koncz* Ármin ur utján hozzánk a vak katonák részére. Hálás köszönet érte.

Ugyancsak ezen célra vettünk az Egyesült mozgósítható 562 K. Kimutatott gyűjtésünk összege 26880, mely a fenti adományokkal 34942 K-ra emelkedett.

Műsoros estély a vak katonák felsegélyezésére. A székelyudvarhelyi áll. polg. leányiskola tantestülete és ifjusága folyó hó 15-én szombaton délután és este a vak katonák javára és más háborus célra műsoros előadást rendez. A részletes műsort a jövő számunkban közöljük.

Hadi könyörgő proczesszió. Az itteni katolikus hívek püspöki engedéllyel május első vasárnapján, tehát *ma délután 4 órakor*, ha az idő alkalmas lesz, az oltáriszentséggel *engesztelő körmenetet* tartanak, kérve Istent most a háboru nehéz pillanatában, hogy engedje azt minélhamarabb szerencsésen bevégeznünk és engedjen azután áldásos békét. Az ájtatosságot a plébánus előzetesen a szószékről megmagyarázza. A körmenet a plébániai templomból indul ki, megy a szentferenczrendiek templomába, ott *Szabó* János főgimn. tanár, mint a női kongregáció vezetője májusi beszédet tart, a gyülekezet éneklí a Mária litániát, elvégeztetnek az előirt imák és azután a körmenet visszatér a plébániai templomba, ahol befejezésül a szontséggel áldás adatik. Semmi kétség, hogy a közönség nagy számban fog a jelen időre való tekintetből is a hazafias ájtatosságban résztvenni.

Hősi halál. Egy szép reményekre jogosító ifju élet lett a miénkek közül ismét áldozata a háborunak. *Szent-Királyi* Ferencz 82-ös kadett a kárpáti karczokban szerzett betegségében e hó 26-ikán Varranó községben (Zemplén megye) egy pár napi szenvedés után elhunyt. Mindössze 28 éves volt és ifju boldog életét büszkén vitte a csatatérre és áldozta fel a Hazáért. Halálát édesatyja *Szent-Királyi* Ferencz ezredes és neje, ugyszintén számos rokon gyászolja. Emléke örökké élni fog. Gyagyan helyezik el örök pihenőre a családi sírboltban.

Takarékosság mindenütt. Lapunknak írják: Székelyudvarhely városban a nagymértékben elharapózott éjjeli dorbézolók ellen igen hatásos eszköznek bizonyult a főkapitány azon intézkedése, melylyel a zárórát éjjelben állapította meg, noha még számos esetben történik, miszerint ezen rendeletet kijátszák olyan formán, hogy a zárórakor a mulatságot szepáréba tesszik át. Am ez a könyelmű mulatozás a mostani nehéz időkben nemcsak a mi kicsiny fővárosunkban folyik, de ide künn a vidéken is számos falu van, hol daczára a nyomasztó gondoknak, felesleges lakomázásokat csapnak. Ez pedig a háborus helyzet komoly hangulatával nincs összhangban, de egészségügyi és közrendészeti szempontból sem kívánatos, hogy akár bevonuláskor a hadkötelezettek, akár különféle alkalmakkor az otthonmaradottak eszem iszomokat rendezzenek és prédálják a drága fogyasztási cikkeket. *Olyan időket élünk, hogy minden szenvedély kielégítést találhat.* Akiben sok a dubajság, a virtus, az kedvét töltheti a harctéren, ahol nagy hasznát veszik a temperamentos legényeknek, akin pedig a pazarlás, a pénzköltés szenvedélye vesz erőt, az a hadijótékony-ság oltárán sokkal nemesebben elégítheti ki szenvedélyeit, mintha lakomákat rendez. Éppen ezért szükséges, hogy a vidéken itt-ott feltűnő duhaj élet szigorú korlátokba ütközzék, s a magukról megfelelőzők komoly figyelmeztetésben részesüljenek.

Házasság. *Schwarz* Erzsikét, *Schwarz* Mihály oklándi telekkönyvezető és neje kedves leányát, Erzsikét, eljegyezte *Falk* Gusztáv homoródbenei ev. tanító.

Gnómák.

Bölcs emberek vert nyom-	S a választást hiába várta...
[dokán járt,	Irnok kezén a négy kér-
Vékának hitte a fejét;	[vénye
Alája rejté hallgatással	Bevándorolt — a levéltárba.
Tudása héját, velejét.	*
A nagy világ ennek tudá be,	Fakult becsvágya meg nem
Minő nagy karriért futott...	[érti,
Aztán egy elszólt vélemény-	Hogy ordóhoz még nem
[nyel	jutott...
Kisült: mi mindent nem	Hát nem zsiros kitüntetés-e,
[tudott.	Hogy vigan fölfelé bukott?
*	
Az irnok czim nagyon sze-	*
[rény volt.	
Rukkolt. Levéltárnok leve,	Vörös május, busan kö-
Mert tulsok volt a váro-	[szöntlek!
[sunknak	Ma joggal vagy nemzetközi,
Kötött marsrutás levele.	Mert hajnalod ma itt a
Négy kándidált drukkolt	földön
[meg érte,	Sok nemzet vére öntözi!
	Veterán.

Nyugtázás. A következő sorok közlésére kértünk föl: A helybeli áll. polg. leányiskola igazgatóságához a következő adományok érkeztek: Ugron Jánosné 4 K. és 400 drb cigareta, Esztergár Bálintné 200 drb cigareta, Udvarhelyi Híradó gyűjtése 800 drb cigareta, Becsek Aladárné 60 pakk dohány és 60 pakk cigarettapapír, Bakóczy Károly 21 K., Nemes Irma 1 K. Hálás köszönet a jóságú adakozóknak.

Egy olcsó élelmi cikk. A példátlan husrágóság a legtöbb háztartásból száműzte a békés időkben megszokott husételeket. Így, kiváltképp a városi lakosok alig tudnak táplálkozni, mert egyfelől a száraz hűvelyesek is megfizethetetlenül drágák, másfelől friss zöldség még nincs. Ebben a keserves helyzetben valósággal mentő ötlete támadt a marosvásárhelyi tanácsnak, a melyért ezerek fogják áldani: tárgyalásba bocsátkozott a fővárosi halkereskedőkkel állandó halszállítás iránt. Így a marosvásárhelyi közönség olcsó és jó husételhez fog jutni, mert tudvalevőleg a hal ára a háború folytán semmit sem emelkedett. A példa mindenestre követésre érdemes.

Kinevezés. A pénzügyminiszter Dr. Daróczy Ignác aradi pénzügyi segédtitkár állomás helyén való meghagyása mellett a VIII. fizetési osztályba pénzügyi titkárá kinevezte.

Nyilvános nyugtázás. Felkértünk a következő sorok közlésére:

A megvakult katonák országos bizottságának elnöke Simontits Elemér köszönetet mond a székeljudvarhelyi Róm. kath. jellegű Temetkezési intézetnek a küldött 100 K adományért.

A helyi Vörös Kereszt-egylet ez uton nyugtazza Özv. Orosz Lajosné 100 K adományát.

Halálozás. Egy derék, szimpatikus fiatal ember életét ragadta el a lassan emésztő kór. Máthé Gyula kir. adótiszt életének 28-ik évében f. hó 28-án hosszas szenvedés után elhunyt. A köteleességtudás, a figyelem mintaképe volt az elhunyt, ki szelid lelkületével méltán érdemelte ki hozzátartozói hártalan szeretetét, tisztviselő társai és előjárói őszinte becsülését. Pénteken délután helyezték öröknyugalomra nagy részvét mellett. Halálát özvegy édesanyja: Máthé Sándorné és számos rokon gyászolja. Emléke legyen áldott.

Hadikölcsön kötvények kiadása. A m. év november havában a székeljudvarhelyi m. kir. adóhivatalnál hadi kölcsönre történt jegyzések „ideiglenes elismervényei” (kötvényei) igényjogosultaknak, a székeljudvarhelyi m. kir. adóhivatalnál ki fognak adni. Jogosultak az ideiglenes elismervények (kötvények) átvétele alkalmával kötelesek a m. kir. adóhivatal által a befizetés alkalmával kiadott „elismervényeket” és „tanúsítványokat” kiszolgáltatni.

Virágrablók a temetőben. A kegyelet szerető virággal hinti és ülteti be a temetői sírokat, melyekben elhunyt szeretteink nyugosznak. Nincs is meghatóbb szépség, mint egy virágos temető. Annál nagyobb durvaság és lelki gazság kell hozzá, ha még mindig vannak gonosz kezek, melyek a virágos temető virágait, elültetett rózsákat letaposzák vagy gyökerestől kitépik és undorító aljassággal ellopkodják. Panaszaink vannak, hogy ilyen minősíthetetlen garázdaság folyik most nap-nap után a mi katolikus temetőnkben. A durván megsértett kegyelet nevében tehát tisztelettel kérdezzük, mit lehetne és kellene tenni ezeknek a gonoszságoknak a gyökeres kiirtására s vajjon miért nem lehet végre-valahára a mi temetőnk is olyan zárt hely, mint más temető?

Iskolás növendékek jótékonyága. Az alábbi nyugtázás közlésére kértünk föl. Pálffy Ákos homoródszentpáli állami elemi iskolai tanító felsőbb osztályos növendékeivel egy előadást rendezett, mely előadás háborús színdarabból, ének és szavaltatokból állt. Az előadás fényes sikerének tanúsága az, hogy 30 koronát az elesett hősök árvái részére, 10 koronát pedig az udvarhelymegyei tanítók leány otthona részére gyűjtött össze. A pénzt rendeltetési helyére juttattam. E nemes áldozatkészségért fogadják az elesett tanítók özvegyei és árvái nevében hálás köszönetemet. Kolumbán Lajos tankerület vezető kir. s. tanf.

KÖZGAZDASÁG.

Észrevételek a Gazdasági egyesület közgyűlésére.

A következő sorokat vettük:

— Igen tisztelt Szerkesztő úr! Becses lapjának folyó hó 18-iki számában „A vármegyei gazdasági egyesület közgyűléséből” című közleményben megírással olvasom a gazdasági titkárnak az egyesületi közgyűlésen tett azt a kijelentését, miszerint én velem együtt ellene szavaztam volna annak az indítványnak, hogy a gazdasági egyesület tőkéje egy részét állampapírokba fektessük és a kolozsvári közhasznú takarékpénztárba helyezzük el. Ellenkezőleg, saját részemről a legmelegebben méltányoltam az indítványnak azt az indoklását, hogy éppen az erkölcsi testületeknek hazafias kötelességük állampapírok vásárlása által az állam hitelének emeléséhez hozzájárulni, és azon pénzüzeteket támogatni, melyek a nemzeti és kulturális célok szolgálatát tűzték ki legelsőrendű feladatuknak és ezért az indítvány mellett is szavaztam.

A gazdasági egyetemi titkár ur tehát tévesen emlékezik vissza erre az esetre.

Miután pedig a gazdasági egyesületi titkár ur még tanurak is idéz fel maga mellett, meg kell, hogy jegyezzem azt is, miszerint soha eszem ágában sem volt osztani titkár urnak azt a fel fogást, hogy a mikor országos és nemzeti jelentőségi szompontokról van szó, egyes kölcsönre szorulóknak érdekeit ezeknek előbe helyezzük.

En gazdasátsaim érdekeit őszintén a szíven hordozom, de az egyesek érdekénél az országos és nemzeti szempontokat még is fontosabbnak tartom.

A titkár ur kijelentése szerint osztottam volna azt a nézetét, hogy „tőkeszegény vármegyénkből kár minden fillérért, a mely a mi gazdasáinktól elvonatva idegen vidékek gazdasági fel lendítésére fordittatik.” Hát van itt ilyesmiről szó? Hát a magyar állam a nemzeti cél, a magyar kultúra idegen vidék? Háromolhat valami kár a mi kisga dinkra abból, ha a megyei pénzüzetek betét tőkéjéből egy minimális részecske elvonat van az állami és nemzeti célokra fordittatik?

Mi hátrány származik kölcsönt kereső kis gazdasáinkra abból, ha a gazdasági egyesület vagy egyesek is nemzeti célokra betétjük egy részét a helyi pénzüzetektől elvonják? Hiszen pénz intézeteink egyes nagy bankoknál visszleszámitó lási hitelt élveznek és a beküldött váltokra a nagybankok pénzüzeteteinknek kölcsönt nyújtanak. Minden váltójukra megkaphatják tehát a fedezetet, s így kölcsönhöz juttathatják a gazdaközön séget. A betétek csökkenése kizárólag magukra a pénzüzetetekre nézve, bizonyos, hogy némi hátránnyal jár. A pénzüzetetek a betétek után 4–5 % os kamatot adnak, ellenben a visszleszámitól si kölcsön kamatja 6–7% békés időben. Ha tehát kevesebb a betét és több a visszleszámitolás, ez a kamatkülönbözet mindenestre befolyásolja a pénzüzetet üzleti eredményét, kevesebb lesz valamivel az osztalék, illetve kisebb lesz a pénzüzetetek alkalmazottjai közt kiosztott jutalékok és jutalmak összege.

Ez igaz, de ebből a kölcsön kereső gazdaságunknak és az illető pár egyénen kívül a vármegye 127 ezer lakójának igazán semmi kára nincs. Kára csak akkor lehetne, ha a betevők

közt pávik ütne ki, s megrohanák pénzüzeteteinket. Ilyesmiről azonban a vármegye közönségének ismert józan belátása mellett, egy jó renoméjú pénzüzetettel szemben tartani egyáltalán nem lehet. Szent-Királyi Ferencz.

Felelős szerkesztő: BECSEK ALADÁR,
Kiadja: a Becsek D. Fia könyvnyomda.

Fontos! Nélkülözhetetlen! Nagyszerű!

Gazdaságoknak, géptulajdonosoknak

kevés pénzért finom lisztet készítő malma lehet

Uj malomjárat!

Örökökvek sikszitával együtt szerelve, a járatnagyság szerint

darál óránként 100-800 kilot
finom lisztet készít óránként 20-140 kilot

**Tökéletes kézidaralók, ::
svéd marokrakó és kéve-
kötő aratógépek. ::**

KELLNER és SCHANZER
BUDAPEST, KÁLMÁN-UTCA 3. SZÁM.

**:: Szőlő ::
oltvány!**

A háborus idők
miatt olcsó ára-
kon eladó! :: ::

I. o. gyökeres fásoltvány.

1. Borfajták ezre 100 K
2. Csemegefajók ezre 140 K
3. Direkt termő piros Delaware . 100 K
- Százszoros és Csabagyöngye . 200 K
4. Gyökeres Ripária Portális . . 20 K
5. Rupestris Montikula 40 K
6. Rip, Berlandieri 70 K
7. Othollo és Isabella 100 K

Kitűnő asszu és uj BOROK jutányos
áron kaphatók.
Tisztelettel

Molnár Mihály, Abaujszántón.

Ajánljuk világhírű és kiváló

Magánjáró

s vontatású gőz- és benzin cséplőgépeinket

Magánjáró

kötő és fűrészelő gépeket, kézip és
magasnyomású nyersolajmotorokat.

szalmapréseket.

Kellner és Schanzer, Budapest

Kálmán-utca 3. szám.

Haszonbérbeadó vendéglő Székelyudvarhelyt, szemben a vasuti állomással.

A legforgalmasabb helyen. **6 szobával** és hozzátartozókkal, nagy, tágas **szekérszinnel, csürrel, istállóval**, kis gyümölcsös kerttel, kuglinak alkalmas és mellékfoglalkozásul folytatható **épület és tűzifakereskedésre** alkalmas tágas udvarral, szatocs bolthelyiséggel, a környéken **egyedüli vendéglő** és korcsmárlási helyekkel, a csik-gyergyói, vagy a vidékről, — a városban levő 5–6000 katona megátogatására, szekérrel bejövő, **vasuton érkező** vagy elutazók egyedüli beszálló, megállóhelye. A vendéglőhöz **házhöz kötött italmérési engedély van**, mely a pénzügyigazgatóság által a haszonbérbevevő nevére, külön engedéllyel, átíratik. **Kiadó 3 vagy 6 évre, esetleg eladó.** Megegyezés esetén még 6 szobás, vendégszobáknak szánt ház is felépíttetik és átadatik haszonbérbevevőnek. A vendéglőt haszonbérbevevőnek nem nagy igényű, de megfelelő berendezéssel kell bírnia vagy kell beszereznie és kellő biztosítékot kell letegyen. Ilyen vendéglősnek méltányosan olcsó árban adatik ki haszonbérbe és azonnal át is vehető. — Értekezni lehet:

Nagysolymosi KONCZ ARMIN gyógyterárában, Székelyudvarhelyt